

РАБОТИЛНИЦА ЗА РОДИТЕЛИ

ЗА БЕЗБЕДНОСТ НА

ИНТЕРНЕТ

„Методи и техники за вклучување на родителите во превенција и заштита на децата од дезинформации, мисинформации и малинформации“.

ВОВЕД: ШТО ПОДРАЗБИРАМЕ ПОД БЕЗБЕДНОСТ НА ИНТЕРНЕТ?

Безбедност на интернет е да се биде свесен за природата на можните закани со кои би можеле да најдеме додека се занимаваме со активност преку интернет;

Заканите можат да бидат:

- Безбедносни закани;
- Заштита и управување со вашите лични податоци;
- Онлајн управување со репутација;
- Избегнување штетна или нелегална содржина.

ВОВЕД: БЕЗБЕДНОСТ НА ИНТЕРНЕТ – ЗОШТО Е ОВА ВАЖНО?

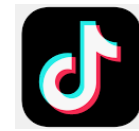
- Важноста на интернетот масовно се зголеми во последниве години;
- Ова делумно се должи на учењето од далечина и влијанието на COVID;
- Тоа е и поради подемот на YouTube (и другите социјални медиуми) кои сега се повеќе гледани од телевизијата.

Статистика што ја нагласува распространетоста на проблемите со безбедноста на интернет (Фондација за следење на Интернет)

- 79% од анкетираниите деца доживеале онлајн малтретирање;
- 74% од анкетираниите деца доживеале несоодветен контакт;
- 81% од испитаните деца доживеале потенцијално штетни искуства;
- 98% од видеата отстранети од интернет се поставени од или вклучуваат деца под 13 години;
- Стапките на самоубиства кај тинејџерите се на највисоко ниво!

АПЛИКАЦИИ

Ова се првите 10 апликации за пораки/апликации за социјални медиуми што ги користат децата.

Apps

Which apps are most commonly used by pupils. These are the top 10 messaging apps/social media apps used by children.

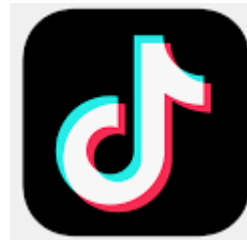
YouTube

Instagram

TikTok

Facebook

Facebook
Messenger

Snapchat

Whatsapp

Twitter

Discord

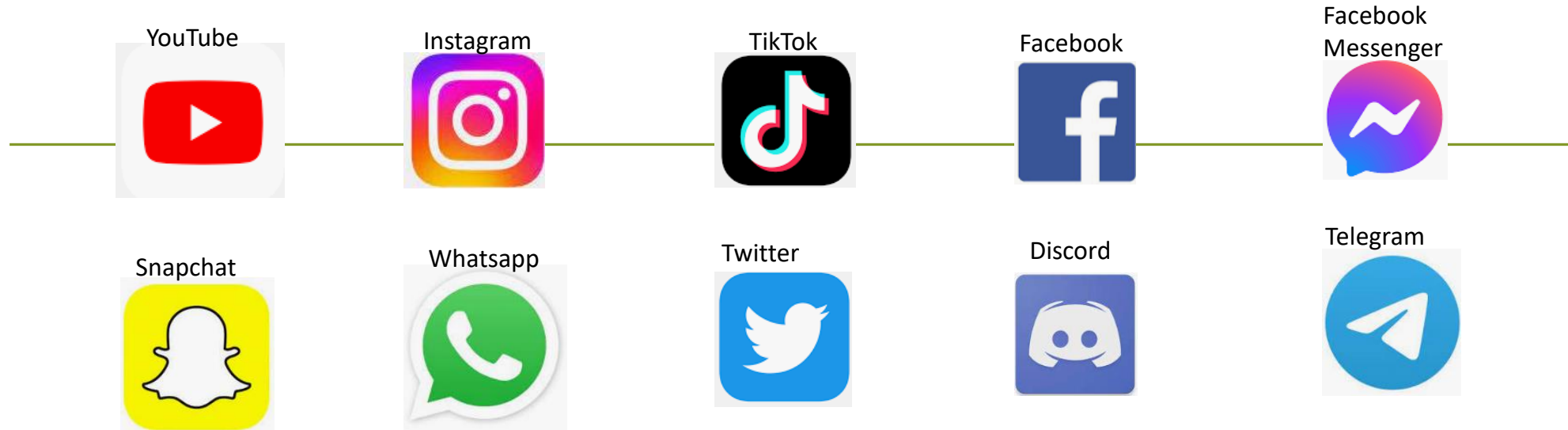

Telegram

Апликации

Што мислите, какви се рангирањата по години за овие апликации?

апликаци

Што мислите, какви се рангирањата по години за овие апликации?

И

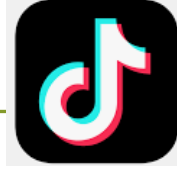
YouTube - 13

Instagram - 13

TikTok - 13

Facebook - 13

Facebook
Messenger - 13

Snapchat - 13

Whatsapp - 16

Twitter - 13

Discord - 13

Telegram - 16

АПЛИКАЦИИ

- Овие се генерално „насоки“ и законитостите зад овие старосни ограничувања често се понејасни. Меѓутоа, честопати се сведува на дозвола од родителите/старателите.
- Обично, како училиште, не би ги советувале децата да имаат свои сметки за овие апликации бидејќи старосните ограничувања се таму со причина.
- Сепак, некои деца/семејства неизбежно ги игнорираат овие упатства. Ако е така, важно е да знаете како да ги чувате безбедни:

Кои се потенцијалните ризици од апликациите за социјални пораки за младите луѓе?

- **Разговор со странци** - Состанокот и разговорот со странци онлајн претставува ризик за младите луѓе кои би можеле да бидат ранливи на дотерување и онлајн (и офлајн) форми на сексуална злоупотреба.
- **Испраќање несоодветна содржина** - Со физичката бариера на екранот, некои луѓе се чувствуваат помоќни да вршат притисок врз другите, да испраќаат пораки, често од сексуална или погрдна природа.
- **Споделување локација** - Многу апликации работат врз основа на локацијата на телефонот. Во многу случаи, апликациите не секогаш ве известуваат дека се користат овие информации, што значи дека децата може да го споделуваат ова без да знаат.

Кои се потенцијалните ризици од апликациите за социјални пораки за младите луѓе?

- Многу апликации работат врз основа на информации за идентитетот или телефонскиот број. Во многу случаи, апликациите не секогаш ве известуваат дека се користат овие информации, што значи дека децата може да споделуваат **лични информации**.
- Паметните телефони им овозможуваат на луѓето да фотографираат и веднаш да ги споделуваат на нивните социјални мрежи. Ова може да ги направи младите луѓе ранливи на случаи на **сајбер-малтретирање**.
- **Искривување на сликата на телото** - Со порастот на популарноста на апликациите за споделување фотографии, како што се Snapchat и Instagram, децата се повеќе се чувствуваат под притисок да се усогласат со тоа, важно е да се зборува за ова и да им се помогне на децата да развијат критичко размислување за да го преиспитаат она што го гледаат на интернет.

Што можеме да направиме за да помогнеме?

- Вклучете се со вашите деца кога користат уреди - заедно истражувајте нови апликации!
- Поставете јасни граници (на пр. зони без телефон) и бидете доследни на нив!
- Охрабрете ги да разговараат со возрасно лице од доверба ако некогаш имаат проблем!
- Кај децата од основно училиште, треба да ги знаете деталите за нивната сметка: од самиот почеток известете ги дека редовно ќе ги следите нивните уреди за да се осигурате дека се безбедни!
- Користете ги упатствата за родителски поставки (ве молиме имајте предвид дека кога се ажурираат апликациите, поставките за приватност често се ресетираат, па затоа не заборавате редовно да ги проверувате).

Кога се користи безбедно и одговорно, YouTube обезбедува многу можности за децата да учат, да се забавуваат, да бидат креативни и да играат. Сепак, со толку многу достапни содржини - од кои голем дел не сакате да ги гледаат вашите помали деца, станува и небезбедна апликација.

YouTube – Кои се опасностите?

https://www.youtube.com/watch?v=oK1v0tGsHxo&t=202s&ab_channel=InternetMatters

Експлицитна содржина

- Многу видеа поставени на YouTube содржат содржина што е соодветна само за постарите возрастни групи. Ова вклучува јазик како што се пцовки, несоодветни текстови на песни, насилство и сексуално однесување.
- Иако YouTube има политика за отстранување на штетни содржини што ги прекршуваат нивните правила, огромниот обем на видеа на платформата значи дека честопати може да се пропуштат несоодветни видеа.

YouTube – Кои се опасностите?

САЈБЕР МАЛТРЕТИРАЊЕ

Преку коментарите на YouTube - делот за коментари на YouTube често може да биде место на негативност, каде што луѓето споделуваат коментари со омраза еден кон друг. Тие можат да бидат насочени кон создавачот на видеото или да се насочат до друг корисник кој напишал коментар. Како и другите платформи за социјални медиуми, YouTube обезбедува можност за одговарање на коментари во нишка (што често е местото каде што започнуваат аргументите во коментарите).

YouTube – Кои се опасностите?

ПОВРЗАНИ ВИДЕА

На десната страна на екранот (на лаптоп или компјутер) или под видеото (на мал пренослив уред), YouTube им нуди предложени видеа на своите корисници. Ова значи дека YouTube ќе ви предложи слични видеа да ги гледате следно.

Иако ова може да изгледа корисно, YouTube не секогаш го сфаќа ова точно и може да предложи други видеа „надвор од темата“ што може да доведат до пронаоѓање на повеќе несоодветни видеа. YouTube има и функција за „автоматска репродукција“ на следното видео, што лесно може да ги натера корисниците да гледаат видеа со часови.

YouTube – Кои се опасностите?

ПРЕДИЗВИКУВАЧКИ ВИДЕА

Често има трендови кои кружат на социјалните мрежи кои ги поттикнуваат корисниците да ги завршат предизвиците. Предизвиците можат да бидат крајно штетни, а некои видеа дури можат да ги таргетираат децата конкретно.

ДЕЗИНФОРМАЦИИ НА YOUTUBE

Како и со многу апликации за социјални медиуми, YOUTUBE може да биде дом на многу лажни вести или дезинформации. Помладата генерација е сè поголема веројатноста да се обрати до нивните омилени Јутјубери или инфлуенсери за нивните ставови за она што се случува во светот, но затоа пак и креаторите на содржини на YouTube не можат да се класифицираат како реномирани извори.

YouTube – Што може да направиме како родители за да помогнеме?

YOUTUBE KIDS

Можете да го поставите YouTube Kids како родител, што ефективно значи дека можете да ја споделувате сметката на вашето дете и да имате повеќе уверување до која содржина има пристап. YouTube Kids има вградени филтри за да се осигура дека сите достапни содржини се соодветни за возраста и безбедни за вашето дете. Само треба да ја додадете вашата адреса за е-пошта за да креирате сметка.

ГЛЕДАЈТЕ ВИДЕА СО НИВ

Еден од најдобрите начини да разберете како вашето дете ги користи социјалните мрежи е да ги користите заедно со нив како активност што треба да ја правите заедно. Наместо да гледате телевизија заедно, можете да побарате од вашето дете да го отвори омилениот YouTuber.

ПРОВЕРЕТЕ ЈА НЕГОВАТА ИСТОРИЈА

Ако имате пристап до сметката на YouTube на вашето дете, можете да ја проверите неговата историја на гледање. Ова е список на претходно гледани видеа што ги гледало вашето дете. Можете да ги проверите овие за да се осигурате дека видеата се безбедни за гледање на вашето дете.

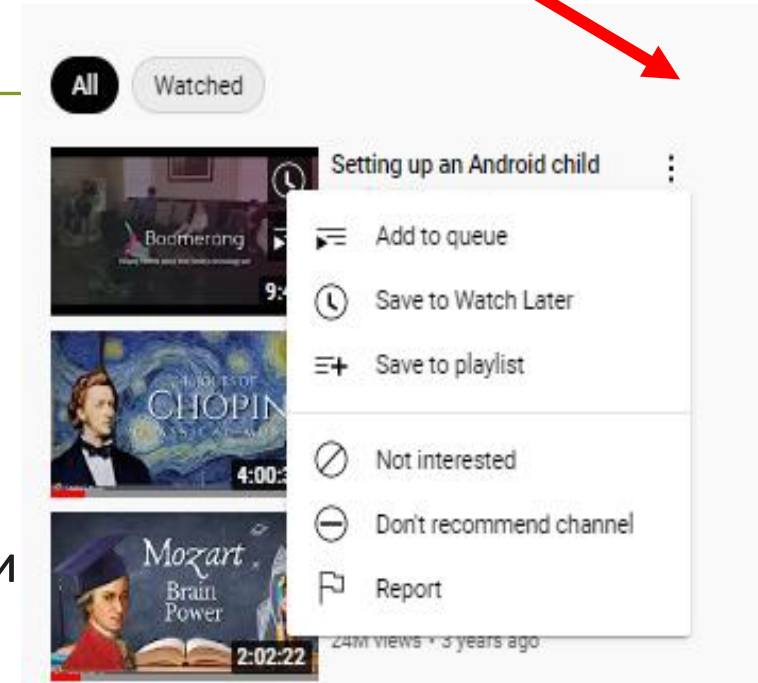
YouTube – Што може да направиме како родители за да помогнеме?

ПРИСПОСОБЕТЕ ГИ ПРЕДЛОЖЕНИТЕ ВИДЕА

- Предложените видеа на YouTube се пресметуваат со помош на алгоритам. Ова значи дека погрешниот тип на содржина може да се прикаже во предложената листа. Ако вие или вашето дете некогаш забележите несоодветни видеа на оваа листа, можете да кликнете на трите точки до предметното видео и да изберете „не сум заинтересиран“, што ќе го отстрани видеото од списокот.

ПРИВАТНИ ПРОФИЛИ

- Ако вашето дете прикачува содржина на YouTube, може да го направи својот профил приватен, што значи дека само оние што ги покануваат може да го гледаат нивното видео и тоа нема да биде јавно. Ова го намалува ризикот од оставање коментари со омраза на нивното видео.

ВИДЕО ИГРИ

Децата сакаат да играат видео игри и офлајн и онлајн, но како можеме да се осигураме дека играат соодветни игри?

PEGI – Европски систем за рангирање на содржината на видео игри (оценки за возраста и опишувачи на игри).

<https://www.youtube.com/watch?v=r7KOp56oNO8&t=104s>

ОЦЕНКИ НА PEGI

Оценките на PEGI на крајот се тука за да ве поддржат (како родители/старатели). Дозволувајќи им на децата да играат игра кога се помлади од рејтингот на PEGI, не се прекршуваат никакви закони, но децата не смеат сами да ја купат играта. Со тоа, рејтингот на PEGI е поставен од експерти за игри кои го користат нивното искуство и проценка, заедно со други експерти и ние високо ве охрабруваме да ги следите колку што можете поблиску. Важно е да се напомене дека рејтингот на PEGI го зема предвид и нивото на комуникација достапно на интернет, што е критично за децата од основно училиште.

ПОПУЛАРНИ ИГРИ И НИВНИТЕ PEGI РЕЈТИНЗИ

Погодете какви се рејтинзите на PEGI за следните игри:

Roblox

Minecraft

Fortnite

Among US

Five Nights at Freddy's

Crossy Road

Call of Duty

GTA

<https://pegi.info/>

ПОПУЛАРНИ ИГРИ И НИВНИТЕ PEGI РЕЈТИНЗИ

Погодете какви се рејтинзите на PEGI за следните игри:

Roblox	7+
Minecraft	7+
Fortnite	12+
Among US	7+
Five Nights at Freddy's	12+
Crossy Road	9+
Call of Duty	18+
GTA	18+

<https://pegi.info/>

ВИДЕО ИГРИ - ВРЕМЕ ЗА ИСКЛУЧУВАЊЕ

„Уште две минути!“

„Треба само да го завршам ова ниво!“

„Марко сè уште игра, зошто треба да престанам?“

Сигурни сме дека сте ги слушнале сите изговори во светот, но како можеме да ги поттикнеме децата да престанат да играат игри кога ние тоа го сакаме?

- Поставување јасни очекувања/насоки: кога/што/колку долго;
- Бидете доследни и следете ги сите последици;
- Давајте потсетници за тајмерот: 10, 5 и 2 минути;
- Предупредување;
- Користете ги поставките за времето на вашите уреди - автоматски прекинувајте ги игрите кога ќе истече времето.

ВИДЕО ИГРИ – ПРИМЕНА НА ПОСТАВКИ

<https://www.internetmatters.org/parental-controls/gaming-consoles/>

САЈБЕР-МАЛТРЕТИРАЊЕ - ШТО Е ТОА?

Сајбер-малтретирањето се дефинира како форма на малтретирање или вознемирување преку електронски средства.

Примерите вклучуваат:

- Испраќање лоши пораки преку текст, социјални медиуми или во игра;
- Шегување со нечиј телефон;
- Постојано „хакирање“ некого;
- Користење на нељубезен јазик кон некого на интернет, преправајќи се дека сте некој друг за да шири гласини;
- Објавување приватни слики или пораки на интернет со согласност;
- Користење на веб-локации за судење на луѓето;
- Вербална злоупотреба на други играчи во онлајн игра;
- Користење мултимедија за создавање на навредливи зборови/навредливи слики/шеги итн.

САЈБЕР - МАЛТРЕТИРАЊЕ: КАКО ЌЕ ГО ПРЕПОЗНАЕМЕ?

- Вашето дете одеднаш не сака да троши време на својот омилен уред;
- Тоа е потивко и/или помалку реагира по користење на електронскиот уред;
- Повлечено;
- Изгледа луто или вознемирено;
- Не игра со некој со кој обично си игра;
- Не сака да оди на училиште или да си игра надвор со пријателите што обично го прави;
- Не сака да сподели какви било информации за своите кориснички сметки; Главоболки, стомачни болки, повраќање, проблеми со спиењето;
- Давање минливи изјави за нивниот живот кои се очигледни црвени знамиња.

ШТО МОЖЕ ДА НАПРАВИМЕ ЗА ДА ПОМОГНЕМЕ?

<https://www.internetmatters.org/issues/cyberbullying/>

- Бидете неосудувачки, отворени и искрени;
- Дајте им до знаење дека секогаш сте тука да разговарате, дури и ако на почетокот направиле погрешен избор;
- Кај децата од основно училиште, треба да ги знаете деталите за нивната корисничка сметка;
- Од самиот почеток известете ги дека редовно ќе ги следите нивните уреди за да се осигурате дека се безбедни;